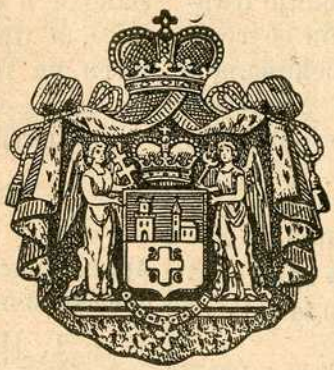

СРПСКИ СИОН

Год. X.

Број 12.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јермић.

У Ср. Карловцима у недељу 19. марта 1900.

Закључак

дана 6. (18.) октобра 1899 године у Митровици одржане скупштине свештеничко-удовичко-пензионалнога Завода Архидијецезе Карловачке у предмету оснивања: „Архидијецезалнога православнога српскога свештеничкога Конвикта у Ср. Карловцима.“

Пошто је услед уредбе од 18 (30.) јануара 1892. и њоме основаног општега мировинскога фонда за удовице и сироту децу српског православног свештенства Митрополије Карловачке, те услед спојења чланаринског иметка свештеничко-удовичког пензионалног Завода Архидијецезе Карловачке са овим општим фондом, овоме Заводу престало првобитно мировинско опредељење;

но пошто је и после тога истоме Заводу остала на располагање завештајним писмом блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. завештана свота од 20.000 фор. спп.;

и пошто ће, услед оживотворенога мировинскога фонда за народно-црквене чиновнике и професоре у Митрополији Карловачкој, истоме Заводу припасти у властитост и располагање и онај други

завештај блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. у износу од 27.000 ф. спп., до оснивања поменутога фонда намењен издавању мировина професорима Карловачке гимназије;

пошто овим завештајима, гласом првога завештајнога писма од 6. октобра 1887. и није сврха свештеничко-удовичко мировинска, него са приходима истих има да располаже гореименованог Завода односни орган „по своме благонахожденују, делећи такве (потпоре) међу удовице свештеничке и њихову сирочад“;

те пошто се то дељење може установити на начин, који за то најсходнијим пронађе заступство гореименованог Завода, а одобри овога Патрон;

пошто се најсходнијим начином, по мишљењу ове скупштине, сматра тај, да се са $\frac{2}{3}$ тих завештаја и њихових доходака оснује и издржава „Архидијецезални православни српски свештенички Конвикат у Ср. Карловцима“, а са $\frac{1}{3}$ да се оделито рукује и камата од те $\frac{1}{3}$ завештаја, да се годишње дели као потпора свештеничким сиротим удовицама и њи-

ховој сирочади у Архидијецези Карловачкој;

и пошто би се у тако основани Конвикат могла уз наплату примати и деца без разлике свештеника Митрополије Карловачке, и то из разлога, што би се тиме сама установа Конвикта унапређивала и што би се тиме установом том у суерет изашло целога свештенству Митрополије Карловачке, без да се окрњи, било ма чим, право Архидијецезалнога свештенства на гореименоване завештаје и у сукоб дође са интенцијом њихова завештаоца, то скупштина из свију овде побројаних разлога закључује:

1. Да се у место досада постојећега свештеничко-удовичко-пензијоналнога Завода Архидијецезе Карловачке, са $\frac{2}{3}$ завештаја блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. у своти од 20.000 фор. спп., што се већ у властитости и поседу тога Завода налазе, оснује „Архидијецезални православни српски свештенички Конвикат у Ср. Карловцима“ за децу свештеничких удовица Архидијецезе Карловачке, односно, према правилима тога Конвикта, и за сву осталу свештеничку децу у Митрополији Карловачкој.

2. Са $\frac{1}{3}$ истога завештаја, да управа Конвикта засебно рукује, те камата на исту $\frac{1}{3}$ да се, према правилима Конвикта, издаје као потпора сиротим свештеничким удовицама и њиховој сирочади у Архидијецези Карловачкој.

3. Да се правила Конвикта, што ће их ова скупштина, сходно овде изложеној сврси, донети, заједно са овим закључком подастрју Његовој Светости, Архиепископу и Митрополиту Карловачком и Патријарху српском, преузвишеном Господину *Георгију Брашковићу*, на високо одобрење.

4. Да се горе именовани други завештај блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. у износу од 27.000 фор спп., кад исти дође у властитост и посед Конвикта, употребити има као и онај први у сврхе, у тачци 1. и 2. изложене.

5. Да се изабере привремени Патро-

нат Конвикта, који ће одмах после одобрења овога закључка примити од постојећега бриговодства гореименованог Завода у своју управу цео иметак тога Завода и све списе, који се на исти односе, а првој скупштини Конвикта спрмити на претрес кућевни ред Конвикта, те исту скупштину кад потребно буде — сазвати.

П р а в и л а .

Архидијецезалнога православнога српскога свештеничкога Конвикта у Ср. Карловцима

§ 1. Из завештаја блаженоупокојенога патријарха српскога *Германа Анђелића*, од 6. октобра 1887., дарованог бившем свештеничко-удовичком пензијоналном Заводу Архидијецезе Карловачке, оснива се: „Архидијецезални православни српски свештенички Конвикат у Ср. Карловцима“.

§ 2. Сва права и дужности, која је до сада вршио исти завод, као руководељ тога завештаја, прелазе од дана одобрења ових правила на овај Конвикат.

§ 3. Доходак од две трећине ($\frac{2}{3}$) истога завештаја употребљаваће се на цели Конвикта, а доходак једне трећине ($\frac{1}{3}$) на подељивање потпора сиротим свештеничким удовицама Архидијецезе Карловачке и њиховој сирочади.

§ 4. Цел Конвикта је, да олакша и успешнијим учини школовање деце свештеничких удовица Архидијецезе Карловачке, а по одредбама ових правила и остале свештеничке деце у Митрополији Карловачкој, која се у Ср. Карловцима уче, надаље, да подељивањем потпора притиче у помоћ свештеничким удовицама Архидијецезе Карловачке и њиховој сирочади (види § 3)

§ 5. Конвикат стоји под заштитом свагдашега православнога Архиепископа и Митрополита Карловачкога и Патријарха српскога, односно Његова заменика као врховнога Патрона свога.

§ 6. Права врховнога Патрона јесу:

- а.) Потврђује ова правила и кућевни ред Конвикта.
- б.) Прима на знање пријаве о сазиву

редовних и изванредних састанака скупштинских, са ознаком дневнога им реда;

в.) председава скупштинским седницама, кад је истима присутан;

г.) Одобрава закључке скупштинске, који се односе на унутрашњу дисциплину Конвикта.

д.) Потврђује избор председника Конвиктског;

ђ.) Одобрава скупштинске закључке, који би се тицали измене ових правила или престанка Конвикта.

§ 7. Чланови Конвикта јесу: редовни и почасни.

§ 8. Редовним чланом може бити и постаје сваки свештеник православне српске Митрополије Карловачке, кад уплати или у једанпут или у пет *полугодишњих* obroка по 20 фор. чланаринску таксу од 100 фор.

§ 9. Почасни чланови могу бити Срби и Српкиње који се за Конвикт заслужнима покажу, а скупштина Конвикта их за такве прогласи.

§ 10. Ступање у чланство, као и иступање из чланства, има се писмено пријавити Патронату Конвикта. Уплаћена чланарина оних чланова, који су из чланства иступили, припада Конвикту.

§ 11. И члановима редовним и члановима почаснима издаје Конвикат, са потписом председника и тајника, дипломе.

§ 12. Редовним члановима припада право:

а.) гласа у скупштини;

б.) активног и пасивног избора члана и патрона;

в.) потраживање за децу своју питомачких места у Конвикту.

§ 13. Питомаца у Конвикту има три врсте, који уживају стан, огрев, осветљење и храну: а.) бесплатно, б.) по спуштеној цени и в.) уз пуну месечну плату, коју ће скупштина одредити.

§ 14. Бесплатно издржавање у Конвикту имаће деца сиротих свештеничких удовица Архидијецезе Карловачке; по спуштеној цени деца редовних чланова, а уз пуну месечну плату деца свију без разлике свештеника православне српске Митрополије Карловачке, онда и

дотле, кад и док у школским наукама најмање довољан успех покажу и ако су доброг владања.

§ 15. Изнимно, могу се у прву врсту питомаца примити и деца живих а сиромашнога стања свештеника из Архидијецезе Карловачке, а у другу врсту и деца умрлих свештеника изван Архидијецезе у Митрополији Карловачкој, којих родитељи ради сиромаштва нису били редовни чланови, но која су деца одличног успеха у наукама и похвалнога владања.

§ 16. Број питомачких места, све три врсте, одређује сваке године скупштина и путем расписаног стечаја их обнародује.

§ 17. Стечај овај расписује Патронат Конвикта по закључку скупштинском, прима молбе компетената, те их са својим предлогом подноси скупштини на решење.

§ 18. Ако се у течају школске године, упразни које питомачко место у Конвикту, попуњује га Патронат Конвикта, и о томе извештава скупштину ради накнадног одобрења (§ 38. г.).

§ 19. Издржавање питомаца у Конвикту траје за цело време сваке школске године.

§ 20. Питомци се имају владати по прописима кућивнога реда, што ће га скупштина прописати.

§ 21. Питомци, који дођу у упорни сукоб са кућевним редом и постану од штетнога утецаја по ред и дисциплину у Конвикту, лишавају се питомачкога места, те искључују из Конвикта, без обзира у коју врсту питомаца спадају.

§ 22. Одлуке о искључењу питомаца доноси Патронат Конвикта, уз накнадно одобрење скупштинско.

Органи Конвиктске управе.

§ 23. Органи Конвиктске управе јесу:

а.) Скупштина

б.) Патронат

в.) Часници

А) *Скупштина.*

§ 24. Скупштину сазива председник редовно сваке године у месецу јулу, у Ср. Карловце, но по потреби може, а на

захтев 15 редовних чланова, уз претходно означање предмета, ради којег се тражи сазив изваредне скупштине, дужан је председник ову сазвати и изванредно.

§ 25. Сазив сваке скупштине председник претходно пријављује ради знања врховноме Патрону са означањем дневнога реда.

§ 26. Сазивање скупштине бива огласом у званичном листу Митрополије Карловачке, а по решењу скупштинском и путем других јавних листова, и позивницом за свакога члана оснивача, бар десет дана пре скупштинскога састанка.

У позивима и огласу има бити означен скупштински дневни ред.

§ 27. Скупштина се конституише избором председника, потпредседника и, до избора Конвиктскога тајника, привременога перовође.

§ 28. Да скупштина може доносити одлуке, мора бити присутна $\frac{1}{4}$ редовних чланова, а одлуке доноси надполовичном већином гласова.

При једнакој подели гласова, одлучује глас председников, који само у том случају гласа.

§ 29. Ако се на први позив не скупи $\frac{1}{4}$ чланова, дужан је председник у року од 14 дана сазвати нову скупштину, која ће власна бити доносити одлуке без обзира на број присутних чланова.

§ 30. Скупштински записник се саставља за трајање седнице, и после прочитања оверовљује потписима председника, тајника и двојице за то изабраних чланова.

§ 31. Записник се ради знања подастире у препису врховноме Патрону.

§ 32. Закључци скупштински, који се односе на унутарњу дисциплину Конвикта, подастиру се врховном Патрону засебном представком на високо одобрење, (§ 6. г.), које ће уследити у року од 30 дана. По минулом року том сматрају се закључци tacite одобренима.

§ 33. Делокруг скупштине је овај:

а.) Редовне чланове проглашује а часне бира.

б.) Бира часнике и чланове Патроната.

в.) Доноси кућевни ред.

г.) Одобрава годишњи прорачун.

д.) Надпрегледа рачуне и подељује опроснице рачуноводним органима.

ђ.) Одређује број питомачких места и бира питомце.

е.) Подељује потпоре свештеничким удовицама и сирочадима, а накнадно одобрава ванредно од Патроната подељене потпоре (§ 38. г.).

ж.) Одобрава уговоре у послу Конвикта склопљене.

з.) Одређује плате и хонораре часницима и послужитељима.

и.) Решава призиве и жалбе против одлука Патроната односно часника.

ј.) Испитује извештаје Патроната о управи Конвикта и доноси о њима своје одлуке и упутства.

к.) Испитује извештаје Патроната о искључењу питамаца и доноси о њима коначно решење.

л.) Доноси решења о изменама ових правила и о престанку Конвикта.

В.) Патронат

§ 34. Патронат Конвикта састоји се из скупштинског председника, и потпредседника, који су такви и у Патронату, те осморице патрона, које скупштина изабере и од којих двојица морају бити из најближе околине Ср. Карловаца.

Перовођа Патроната је тајник.

§ 35. Патронат се састаје на позив председников свака три месеца, а по потреби и више пута.

§ 36. Закључке доноси у присуству председника и најмање пет патрона.

§ 37. О раду Патроната води се записник, који потписују присутни патрони.

§ 38. Делокруг Патроната је овај:

а.) Извршује скупштинске одлуке;

б.) рукује Конвиктом и иметком његовим по одлукама скупштинским и у смислу ових правила.

в.) прима пријаве ступања у, и иступања из чланства Конвиктског;

г.) расписује стечајеве на питомачка места, испитује молбе компетената и молбе за подељење потпора свештеничким удовицама и сирочадима, те их подноси

скупштини са својим предлозима, а у вапредним приликама подељује и сам питомачка места (§ 18.) и те потпоре (§ 33. е.), а подноси о томе исвештаје скупштини ради накнадног одобрења;

д.) саставља годишње прорачуне и подноси их скупштини на одобрење;

ђ.) прегледа рачуне и подноси их скупштини са извештајем својим ради надпрегледа и подељења опроснице;

е.) склапа са странкама уговоре и подноси их скупштини на одобрење;

ж.) испитује пријаве тајникове о тежим прекршајима питомаца и доноси решење о казнама питомаца. По потреби неодложнога искључења криваца из Конвикта изриче одлуке о тим искључењима и подноси о томе извештај скупштини ради накнадног одобрења;

з.) подноси скупштини извештаје о стању Конвикта, о школском успеху и владању питомаца;

и.) поставља и отпушта послужитеље;

ј.) подноси скупштини предлоге гледе управе и унапређења Конвикта.

В.) Часници.

§ 39. Часници Конвикта јесу:

- а.) Председник;
- б.) потпредседник;
- в.) тајник и
- г.) благајник.

§ 40. Часници врше дужности своје бесплатно, но скупштина је власна одредити им плату или награду.

Г.) Председник.

§ 41. Избор председника подастире се после свршене изборне скупштине врховном Патрону на високо одобрење.

§ 42. Председник сазива скупштинске и патронатске седнице, председава овима, руководи расправе у њима, заступа Конвикат пред свима властима и у свима пословима, а извршује закључке Патроната.

Д.) Потпредседник.

§ 43. Потпредседник замењује председника у свима његовим правима и дужностима, кад је овај у вршењу истих

спречен и кад је место његово упражњено.

Ђ.) Тајник.

§ 44. Тајник је уједно и надзорник Конвикта, а делокруг му и дужности јесу:

а.) Води записник у скупштинским и патронатским седницама;

б.) врши сву преписку, чува списе и архиву Конвикта;

в.) надзирава питомце и пази, да се ови владају по прописима кућивнога реда, као и на то, да им се све, што им припада, у своје време и у потпуној мери издаје;

г.) у мањим прекршајима опомиње питомце, а теже прекршаје пријављује Патронату;

д.) врши надзор над послужитељима;

е.) води и чува инвентар о иметку Конвикта;

Е.) Благајник.

§ 45. Благајник прима и издаје сав новац Конвитске благајнице и о томе води благајничке књиге, које ће Патронат прописати.

§ 46. Подноси свака три месеца Патронату рачун и извештај о стању благајнице.

§ 47. У новчани завод уложени новац може благајник подизати само на дознаку председникову.

§ 48. Скупштина може од благајника захтевати потребну јамчевину,

§ 49. И благајник и тајник могу бити изван круга Конвиктских чланова, но са седиштем у месту Конвикта.

Завршне установе.

§ 50. Ако се изрекне престанак Конвикта, сав његов иметак прелази у руковање управи српских народно црквених фондова у Карловцима, под врховним надзором свагдањег Архијепскопа и Митрополита Карловачкога и Патријарха српскога, односно његова заменика, који ће сав приход сваке године од тога иметка издавати као потпоре и стипендије свештеничким удовицама и сирочадима, и то од завештаја блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* ис-

кључиво онима у Архидијезези Карловачкој, а од осталог има метка без разлике свештеничким удовицама и сирочадима у Митрополији Карловачкој, и то у првој реду питомцима чланова Конвиктских, ако су сиромашнога стања, доброга успеха у наукама и похвалнога владања.

§ 51. О престанку Конвикта и о преиначкама ових правила закључује скупштина у присуству $\frac{2}{3}$ укупних јој редовних чланова а са $\frac{2}{3}$ присутних чланова, а закључак гледе тога постаје правоваљан и извршан ако га и кад га одобри врховни Патрон.

„Браћа Христова“

библијско-историјска расправа

— Панта С. Билицки. —

(Наставак).

Једна од карактеристичних особина Св. Писма јесте без сумње та, што нам оно врло често даје могућност, да из кратких и простих црта, којима црта поједина лица, преставимо себи јасну и тачну слику о значају оцртаних лица. У Св. Писму има места, где се у два или три стиха црта живот појединих лица, па опет из цигла та два-три стиха, по богодухновеној снази, којом су они писани, кадри смо ми себи преставити та лица у свој пуноћи њихове индивидуалне величине. Таку нам отприлике слику пружа Св. Писмо и о „браћи Господњој“, особито о најстаријем међу њима Јакову епископу јерусалимском.

Ми можемо сами себи преставити прилике, у којима се налазила у детињству „браћа Христова“. Одрасли су и васпитали се у дому свог оца у Назарету, где им је отац био дрводеља, — како вели св. Предање — не баш врло вешт. Већ се само по себи разуме, да је дрводеља у пустом галилејском месту морао бити сиромаш. Но сиромаштво се не сме никако бркати са немаштином, јер је међу њима велика разлика. Треба да имамо на уму, да на истоку сами услови за живот помажу разумном сиромашу, да не падне у праву оскудицу. Животне потребе сведене су тамо на најмању меру, на најпростије елементе. Нема тамо ни претеране раско-

ши ни обичних сувишних потреба. Мало хлеба, неколико смокава, извор воде, скромна колиба, где човек може главу своју склонити и тело одморити, нешто мало одела, да тело своје покрије, то је сва потреба тамошњег честитог радника за његова издржавање. А све се то тама може лако набавити. Где нема у срцу зависти, где се сујета и честољубље налазе под потребном контролом, тамо се такав начин живота не само лако сносити даде, но има у себи и неких особитих услова за уживање.

Такова отприлике беше кућа Јосифова, такав начин његова живота. У тој кући су одрасла и васпитала се заједно са Христом и његова т. зв. браћа. Њихово васпитање беше као и друге јеврејске деце. Главном основом васпитања за свако јеврејско дете беше Св. Писмо. Њега су Јевреји као деца почели изучавати у дому својих родитеља, почевши од своје пете године па док не достигоше потпуног узраста, допуњујући то учење изучавањем обредних правила и измишљених скаска. Тако можемо онда разумети, да се „браћа Христова“ све до његова васкресења нису односили с вером учењу Спаситељеву. Они су се све до свог обраћења односила са највећим поштовањем фарисејским одредбама; беху верни приврженици Мојсијева закона и строги извршиоци левитског богослужења. Њихова оца и васпитача назива Јеванђелист Матеј (1, 19.) „праведним“. Реч та имађаше за јудејско ухо много веће одређење у значењу но за наше. Она значи не само то, да он беше човек добар, поштен, милосрдан и побожан, каквог га ми видимо у време рођења и детињства Христова, но и то, да се он особито паштио, да испуни све одредбе Мојсијева закона. Праведним мужем беше онај, који је давао десетак, ишао на годишње празнике, држао одређене постове, сећао се и особито штовао суботу, присуствовао у синагози, читао прописане молитве, чувао правила левитског очишћења, поштовао велике равине, носио установљене филиктерије, стално изучавао заповеди, одредбе, сведочанства, закон, једном речју: вољу Божју, који је

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

учинио завет с његовим оцима. Бити праведним мужем у јудејском смислу значило је бити јеврејем над јеврејима, ходити непорочно по свима заповедима и одредбама Господњим (Лука 1, 6.).

Такав живот беше свете породице, у којој се васпитала и „браћа Христова.“ Најстарији међу њима беше Јаков, о коме нам је највише и познато из хришћ. историје. Зато ћемо се прво и највише са његовим животом и значајем забавити.

По Хегезиу (Јевсевије цркв. истор. II. 22) беше он свет од утробе материне. Он вели: „Црквом је управљао после апостола брат Господњи Јаков, кога су звали праведним од времена самог Господа, за разлику од других лица, која се зваху Јаков. Још од утробе своје матере беше он свет; није пио ни вина ни сикера, није ништа јео од животињског рода; власи своје није стригао ни мазао уљем нити се мио у бањи.“ Он беше назореј и као такав мораше живети свето још од самога детињства. Обет се тај састојао у његову посвећењу Богу. Ето видимо, да никада није употребљавао вина ни друга јака пића. Маказе му се никад власи не до такоше, но му се оне спуштаху низ плећа као дуги перчини. Није трпео купатила ни мазања, никада не пошаше вунених ни ланених хаљина. Назорејство св. Јакова је једна од оних прилика, које имају велики значај за његов живот и карактер. Оно је давало снагу његову личном утецају. У св. писму се говори, да се на назореје гледало с особитом наклоношћу. По опћем мишљењу, они беху обдарени особитим здрављем и красотом а уједно и светошћу. Пророк Јеремија вели: „Очистишася назорен еа паче снѣга, черныиыша, паче камене сапѣра оускчение ихъ (Плач Јер. 4, 7.).“

„Браћа Христова“ нису веровала у Њега све до Његова васкресења (Јов. 7, 5.). Васкресење Христово беше обртна тачка и за њих и они повероваше. До васкресења пак они не припадаху кругу апостолском, но се од њих разликоваху. Па како је наступила та промена? О томе додуше немамо доставерних сведожаба, које би нас о томе могле уверити, али је ја-

сно, да су на то били побуђени истином науке Христове, за коју је Он и крсну смрт претрпео, и васкресењем Његовим, тим чудом над чудима, пред којим су они морали стати задивљени и одбацивши тешки иго законски ступити у коло верних присталица Спаситељевих.

Од тога доба игра знамениту улогу Јаков „брат Господњи“ у првој цркви Хришћанској.

Одмах по Свом васкресењу јавља се Христос прво Петру затим дванаесторици, затим браћи, њима преко пет стотина на броју, потом Јакову (I. Кор. 15, 7.). Што се тиче јављања Христова Петру и Јакову, о томе се додуше у Св. Писму ништа подробније не износи. Но то нам надокнађује Јеванђеље Јевреја, врло стари апокриф. У њему налазимо причу о томе како се Јаков заклео, да не ће ни јести ни пити, док не види Њега (Господа) ускрела из мртвих. И гле! Господ, предавши одело слуги свештеникову, отиде Јакову, јави му се и рече: „Принеси амо сто и хлеб;“ и узе хлеб и благослови га и преломи, и даде га Јакову Праведном и рече му: „Брате мој, једи сада хлеб, јер је Син човечји из мртвих ускрсао.“¹ Многе прилике указују нам, да је та прича из области апокрифа, но ми ипак знамо из сведочанства ап. Павла, да се Јаков удостојио особитог јављења Христова. Из црквене пак историје знамо, да је он од то доба па све до своје мученичке смрти био верним пастирем душа, моћном заштитом Христове цркве у светоме граду. Чудновато заиста, да ми одмах, чим се после Христова јављења с њиме сретамо, видимо, да је он срцем и душом хришћанин, да учествује у судби цркве, која се имала да бори! То беше после вазнесења Господњег на небо. Једанаесторица ученика вратили се са горе Јелеонске и отишли у горницу, која беше обично место за њихово скупљање у Јерусалиму; и у тој горници видимо ми не само једанаесторицу ученика но и Марију, Матер Спаситељеву и „браћу“ Његову (Дела ап. 1, 14.). Мало

¹ в. Бл. Јероним: De viris illustribus cap. 2; сравни Hilgfeld: Hist. krit. Einleitung in das N. Testament стр. 522.

касније сретамо ми опет Јакова као епископа, који се као такав јавља на апостолском сабору. Он беше епископ јерусалимски пуних двадесет година, беше главни стуб јерусалимске цркве, коју су са свију страна гонили,¹ и као такав се он јавља у псевдоклиментинској литератури епископом читавог хришћанства.² У апостолским установама читамо, да је Јаков постављен за епископа у време апостолско.³ Но да ли је Јаков постављен за епископа од Господа или од другог кога, не знамо поуздано. Стари су држали, да је Јаков постављен или од Господа самог, или од апостола, или од апостола Петра, или најзад од апостола Петра, Јакова (Заведејевог) и Јована. Они, који тврде, да је постављен од ап. Петра, позивају се на једно место у александријској хроници, те њиме хоће да докажу, да је ап. Петар ваљда као врховни апостол једини имао то право. То место у александријској хроници гласи: „Те године св. Јаков, апостол и патријарх јерусалимски, кога св. Петар, пре но што пође у Рим, на то место постави, погибе, и прими власт епископства у Јерусалиму Симеон (који се зваше и Симон) и он поста патријархом.“ У колико ови имају или немају право, на то се нећемо освртати, пошто је то нами за сада свеједно. Главно је, да је он био епископом Јерусалима, а ко га је на то место поставио, то се нас у овом питању не тиче.

Као епископ имао је св. Јаков врло великог угледа. Када се ап. Петар ослободио затвора, у који је био доспео, јавља се он пре свога бегства из Јерусалима сакупљенима верним у дому Маријину, говорећи им о свом чудном избављењу и завршује своје брзо приповедање речима: „Известите о томе Јакова и браћу (Дела Ап. 12, 17).“ У псевдоклиментинској литератури спомиње се Јаков не само као епископ (Recognitiones 1, 43.), кога извештавају дванаесторица апостола (1, 44.), већ као кнез епископа (principes episcoporum, 1, 68.), као архиепископ (1, 78.), као брат Господњи, који је све учитеље хри-

шћанства међу језичницима поучавао и испитивао (осим дваесторице), да би отклонио лажне апостоле, који су се почели јављати и лаж место истине проповедали (4. 35.). Посланица Климентова, којом је јављена мученичка смрт ап. Петра у Риму, носи овај патнис: „Ἰακώβω τῷ κυρίῳ καὶ ἐπισκόπῳ ἐπισκοπῶν, διέποντι δὲ τὴν Ἱερουσαλήμ ἁγίαν Ἑβραίων ἐκκλησίαν καὶ τῆς πανταχῆ θεοῦ προνοίᾳ ἰδρυθείσας καλῶς σὺν τε πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ἀδελφοῖς.“ Ту се он назива, као што видимо, епископом епископа, јер епископско место у Јерусалиму беше врло угледно. Јерусалим је сваке године о великим празницима био многобројно посећиван. Стотине хиљада странаца долазило је тада у Јерусалим, међу којима је било много и хришћана, те је тако тај положај дао св. Јакову необичан ауторитет. Нега сам апостол Павао високо цени и пазива га стубом цркве (Гал. 2, 9.). Ако је ико могао у то на и доцније доба показати утецај Старог Завета на народ, то је тај задатак могао само он извршити. Он беше у сродству с Опим, чије се истинито божанство као превечног Сина Божјег објасјаваше Св. Духом у срцима људским. То беше човек, коме је једином била дозвољена улазити у Евл.тап, где су га увек налазили где клечи на коленима и моли се Богу, да опрости грехе народу. Од дугог клечења су му и ноге одебљале као у камиле (Јесевије: цркв. истор, II, 23.).

(Свршиће се.)

О узроцима ширења назаренства

СА КОНКРЕТНИМ ПРЕДЛОЗИМА О ПОСТУПКУ ПРОТИВ ИСТОГА.

Расправа Милана Попадића.

(Наставак)

Па кад смо тако искрени били, те о свештенству све потанко и истинито рекли, какво је и какво треба да је, те колико оно носи на себи одговорност са ширења назаренства у народу нашем; — то не можемо на ино, а да не рекнемо коју још и о другом врло важном фактору у цркви и народу нашем, чији рад и важан положај у нареду такођер служи као мерило висине сјаја и угледа цркве, вере

¹ в. Ф. В. Фарреръ: Первые дни Христианства стр. 129.

² в. Hilgenfeld: op. cit. стр. 522.

³ в. Migne: Patr. curs. compl. ser. gr. tom. I. стр. 1047.

WWW.UNIL
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

и Српства нашег. Тај тако важан фактор у народу нашем јесте — учитељство наше.

Цел и најважнија дужност свакој народној основној школи — звала се она вероисповедна или комунална — јесте та, да васпита децу морално и религиозно. То треба да је највиши идеал представништву срп. народне школе наше — учитељству; — то треба да је најважније гесло, које би руководило трудбенике те на пољу васпитања у светом и узвишеном раду њиховом.

Дабогме, да на пољу васпитања тога у школи свештенство има свој засебни и главни удео са својим предметом веронауке, где му се лепа прилика пружа, да у млађана срца маленога народа свога обилато семе побожности, Православља, наравствености и љубави према цркви и имену свом српском — засадити може.

Ово васпитање у вери као и начин истога одређују односни школски закони како у вероисповедној, тако и у комуналној школи. Но узмемо ли у обзир закон комуналне школе, по коме је дужан сваки свештеник у основној школи своје парохије науке вере предавати; то се онда морамо упознати и са учевном основном те школе из које ћемо увидети, да творци тога закона нису се показали ни мало љубазнима према овом тако важном предмету у школској настави. Тај, дакле, школски закон одређује у четвороразредним пучким школама само један час у седмици за веронауку; а у опетовници пак нису одређени часови за веронауку.

При таквој штедљивости времена за предавање веронауке деци у основној школи, дабогме да катихета сам и при најбољој вољи својој не може на пољу томе развити онаку делатност, какву би сам желео и какву треба да развије, те да тако религиозно-моралном животу народа нашега даде нове, бујније снаге и полета. Ту би ваљало да учитељство свештенству на сусрет изилази, те да с њим заједно руку под руку на томе тако важном пољу верско-морално-религиознога васпитања — живо и вољно поради. Не мислим ја да учитељи и онда кад потребе није помажу свештеницима у предавању веронауке, јер предмет тај у свакој школи — по самом позиву свештеничком — спада искључиво у делокруг његов; него држим да је учитељ —

за постигнуће цељи саме школе као представник исте — дужан васпитати децу морално и религиозно, те тако у томе корисном и спашоносном раду свештеника обилато потпомагати.

А за тај тако узвишени рад и од своје стране има учитељ у школи са децом више прилике и времена него свештеник. Свештенику се по закону не даје више но само један час недељно, да са децом у предмету веронаучном опћити може, шта више ако би свештеник хтео да оне половине часова веронауке у распореду истакнуте на цео час продужи, или пак да у пофторној комуналној школи у недељни дан обдржавансј до службе Божје катихизацију обавља; то ће у томе он често наићи на отпор од стране по гдекојег учитеља комуналног, који — држећи се оне круте обвезности законске и прописа његових — то никако не дозвољавају. Па кад учитељ Србин вере православне са децом верозакона свога 5—6. часова дневно свакога школског дана опћи; то је онда света и родољубива дужност његова, да при сваком предмету и предавању свом, где год му се прилика укаже — на децу религиозно и морално утиче, да их на љубав и оданост цркви и вери својој подстиче, да свест у њима буди; те да будно пази на владање ученика својих и у школи и ван исте, и да грубе морално-религиозне прекршаје исправкама, а евентуално и казнама подвргава, да у томе што је побожно морално и сам ученицима својима најбољи пример животом својим показује.

Као што је вера, тако је исто и религиозност чувство душе човекове — одсејај његова унутрашњег душевнога живота. Као што душа православног Србина чувству вере своје даје излива кроз цркву своју православну као кроз једно спољашње средство своје; тако исто постоји и у школи једно врло моћно средство да се њиме буди и постиче чувство побожности и религиозности младежи у основној школи, а кроз њих и самога народа. То средство ми налазимо у лепом православном црквеном појању као и у црквено-словенском читању.

Нема оног побожног православног Хришћанина, који није осетио како му се душа као на крилима уздиже до највиших сфера небесних, кад се лепим и складним црквеним појањем у цркви својој загреје и одушеви. Душа православног Србина тоне у море миља

и задовољства, кад се у цркви својој наслађује течним и правилним читањем апостола, те дивне и свете науке апостолске, коју нам св. црква наша пружа у језику црквено-словенском.

То задовољство душе православнога Хришћанина двојном је веће онда, ако је он у детинству своје у школи својој поцрпео уз знање још и најпотребније разумевање црквено-словенског језика, тако, да може и да разуме, а уз брижљиву проповед свештеникову још и потпуно схвата и протумачи поједине моменте св. богослужења као и лепих обреда св. цркве наше православне. Па баш ти предмети: црквено појање и црквено-словенски језик, који служе као лепо средство за буђење чувства побожности као и привржености к цркви деце, па и самога народа нашега; — садрже се у основној школи нашој. Споменуте дакле дисциплине по школском закону (од 31. X. 1888) спадају у ред наставних предмета ниже пучке школе, те су као такве поверене раду и делокругу српско-православног учитељства нашег.

Но да ли учитељство наше на комуналним школама у опће право и потпуно схвата вредност васпитања у погледу морала, побожности као и буђења религиозно православне и народносне свести поверене му Српчаци; — то о томе ја нисам позван суд свој изрицати. Но ипак нека ми је дозвољено, — да на темељу многих конкретних случајева као и сопственог посматрања школе и живота њезиног — тврдим, да је поље то од стране многих наших учитеља у народној нам школи — врло запарљено. Многи учитељи ни мало пажње томе не поклањају како им се ученици ван школе, на улици и јавним местима понашају. С тога није ни чудо, што се и пред очима њиховима често догађају груби морални прекршаји ученика њихових, као: јавно опијање при дружичалу, пушење, коцкање, непоштовање старијих и т. д., према чему су наставници њихови често сасвим равнодушни. Исто тако многи учитељи не потпомажу и од своје стране свештеника, да се у млада и нежна срца школске дечице усади обилато семе побожности, љубави према цркви и Православљу своје, оданости и пожртвовању за име и милу народност своју српску. Зато нам на много места у школи нашој упадају у очи ти

жалосни појави, да деца без икакве побожности појимања светиње св. храма улазе у њега, те на богослужења не долазе из свога сопственог побуђења и љубави према цркви, него на то силом притерана. А ако и дођу на богослужење то неуредно и немирно стоје, за време св. богослужења улазе и излазе из цркве, и тиме — како светињу храма тако и побожност верних — нарушавају.

А да и не спомињем како старија деца наша у комуналној школи од Србина наставника свога — или врло мало или нимало не слушају и не уче што год из своје српске повеснице, нити пак коју српску народну песму на изузет знају, што би све као врло моћно средство за буђење народносне свести и челичење у Српству — послужити могло.

А како пак многи комунални учитељи и учитељице у школама нашим испуњавају дужности своје у погледу обучавања деце у црквено-словенском језику и црквеном појању; — то се о томе сваки уверити може, који само ма једанпут присутан буде при св. богослужењу у многим црквама нашим. Утисак, који после св. богослужења са собом из св. храма понети мора, јесте тај, да многи чланови учитељства нашег у комуналним школама не схватају васпитну вредност ових двају предмета, те их и не негују са правом вољом и потребним одушевљењем. Зато и видимо, да је у многим сеоским црквама нашим читање апостола од стране школских ученика сасвим неспретно и погрешно; а појање пак њихово у неким црквама сасвим је искључено, те ту сам учитељ или појци поје, а где исто и постоји ту је често сасвим невешто и нескладно тако, да одмах на први поглед упада у очи, да дитични наставници са предметима тима у опће или ништа не раде или врло мало и овлаш раде.

Из овога до сада реченог види се, да се многи чланови учитељства нашег у раду своје ограничавају једино на ону круту службеност, коју им школски наставни план и распоред часова прописује. Дочим пак ван тих службених часова школских на пољу морално-религиозном — што треба да је највиши идејал сваког умног педагошког радника, у опће на пољу верског васпитања ученика својих — многи чланови учитељства нашег врло мало рада показују, те у томе — да се црква и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www. УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 благољешност службе Божје уздигне — у томе велим, вредног и ревностног свештеника — мало потпомажу. Врло се радо пружа прст на оног свештеника, који никада реч Божју у цркви не проповеда, те се за њега вели: „само паки и паки и ништа више,“ па се на то од стране наше интелигенције — надовезује још и ово: „Зато, што пастир тај не даје душевне паше духовном стаду своје са богате трпезе св. Јеванђеља, зато стадо његово тражи исту пашу, ма и у конфузном учењу секте назаренске.“

Проповедање слова Божјег — није прописано (?) свештенику у најстрожију обавезност, јер још ниједан свештеник — зато што не проповеда — није окривљен и од своје власти свргнут био. Али ипак то је од сваког свештеника најсветија и најузвишенија дужност високог му позива — свагда захтевала, и данас захтева, то му је и духовна власт његова свагда на срце метала; те дужности многи се свештеник и сам из сопственог побуђења свога свагда највољније прихватао, па исте са и данас прихвата, јер је потпуно уверен, да се у истој најсветијој дужности његовој и сами живот цркве садржи.

Тако и учитељи наши дужни би били да у своје светом и узвишеном раду, као трудбеници на пољу васпитања уопће — и осим службених часова — полажу чврсти основ верског васпитања у млађана срца ученика својих; те да уз свештеника буду вредни немари и речју и делом за дозиђивање, улепшавање и украшавање целе зграде моралног живота народног; да са свештеницима заједно опорављају и узвисују духовни живот и успавано чувство побожности народне, тиме, што ће и од своје стране ма и „privata diligentia“ живо на томе поради, да се у опће на највиши степен сјаја подигне велељешност службе Божје. То је учитељство наше уз припомоћ свештенства учинити и дужно, тим пре, што је са назаренством у народу нашем угледала света и нека назаренска песмарица — тако звана: „Харфа Сионска“, која на жалост велике насладе пружа читаоцима својима — назаренима. А певање пак у њој садржаних песама врло се брижљиво негује и са неким заносом распростире у кругу оних људи, који су до скоро били дични и поносни Срби православни, те су се као такви заносили и по-

носили дивним песама и стихирама својима православним. Поново наглашавам: учитељство са свештенством дужно би било свагда — а особито сада — живота духовнога у народ свој уносити и из летаргије душевне га будити, тиме, што би са свима силама својима орно и вољно на томе порадило, да се лепо црквено појање наше из школе народне и у народ наш унесе тако, да цео народ наш и цркве наше сложено и громко пропоје и Творца свога славити почну. Занемарују ли пак многи чланови учитељства нашег ту дужност своју са стране верске, онда су и они делимично — као и немарни свештеници — криви, што се рони камен по камен из граде нашег лепог Православља, те што народ наш у назарене прелази.

Но држим, да не би било право, да се — са ове данашње малаксалости простог народа нашег у вери својој православној, као и равнодушности према њој и хладноћи према светињама својима и имену своје, из чега се баш у средини његовој и назаренство развија; — да се ради свега тога сва кривица сваљује на свештенички и учитељски сталеж, на сталеже од којих се, од сваког члана народа нашег, највише захтева, пади се нико од позваних не стара, да се та два тако важна фактора у народу нашем поставе на сходну и потребну висину, како у погледу научно-моралном, тако исто и материјалном, те да се тако оспособе и омогуће, да — и високом позиву своје, а и очекивањима народним од њих — задоста учинити могу.

(Наставиће се.)

Одговор брату свештенику Н. С.

на његова питања

из пастирске праксе.

Љубазни у Христу брате! Ви сте, у писму вашем од 4. (16.) децембра 1899., управљеном на моје име, изволели рећи: „*хоћу да вам поменем ова питања, која ћете ви имати доброту да решите у „Српском Сиону“.* Жељи вашој нека је, овиме, удовољено.

Почећемо, велите, *крштењем.* „*У Милашеву праву (канонском) стоји, да кум не може бити: малољетан, иноверац... А код нас је реткост православни кум. Један је Бог — вели наш прота — а ми морамо „снисходити“ слабостима*

људским. Доста често кумују деца од 9—12 година. Обилажена у округ (око стола) нема, а тако исто окретања западу. То су калуђери написали вели г. прота, стога је исписао. Не треба, вели, крста при крштењу, за то што је свештеничка рука место крста“.

Ово су, доиста, врло чудна питања. Велимо чудна, не за то, да их прикажемо као увиђена и замршена, можда, него, што се морамо да чудимо е су овака и у овој форми могла да поникну. Ви сте то, зацело, и сами опазили. Но држећи, да је време, да се разувере они, који мисле, да је пракса њихова јача и од већег respekта него древносту наше православне цркве утврђено и освештано правило, предадoste питања јавности. Ако је тако, добро сте и мислили и учинили. Погрешке вашег принципа нити сте могли а нити смели сами да исправљате. Имена његова нисте спомнели и то је еасвим коректно. Па и нама је име споредна ствар, јер ми полазимо увек да бранимо само догму, правило и православље у обреду црквеном. Ко греша лако ће и сам, читајућ ово, спознати свој грех.

„Боспріемникъ“ при крштењу није институција од јуче или од новијега времена. Сведочанство о томе налазимо већ у половини II. века.¹ И кад је та уредба тако древна, онда мора да је одређена и цел ради које су уведени кумови при крштењу. Кумови са гледишта црквенога, имали су не само јуридичко значење (као сведоци) него и религиозно нараветвено (као крстници), јер међу кумом и кумчетом јавља се духовно сродство, паралелно ономе по крви. Одатле, ето, постадоше извесни јуридички и нараветвени одношаји између кумова и кумчади.² Св. Дионисије Ареопагит описује дужности кума при крштењу овако: „Децу треба пустити да се крсте онда, када телесни родители (донесенога младенца) повере сина свога једноме између верних, да би он брижљиво научио дете божанственим предметима, е би оно било, под његовањем његовим, као под кровом духовнога оца и јамца за св. спасење. Таким начином, када кум обећаје научити младенца светом животу, настојатељ налаже му да произноси одрицања. У одношају пак према одраслима, кумови опомињу, да оставе

пријашње неверство, поучавају их, да знаду што је истинито и добро, и да се брину о духовном животу“.³ У делу једног руског автора, које је наградио св. Синод руске цркве, читамо: „Кумови су постављени за то, да: 1) при крштењу деце произносе за њих исповедање вере и дају потребна обећања (1 Петр. 3. 21.) и одговоре, а после примају на себе обвезу научити их истинама хришћанске вере и нараветвености и родитељски бринути се око уређења њиховог доброг живота; 2) да, при крштењу одраслих, буду сведоци и јамци да желе крштени бити, а тако ради вере и обећања њихова, уједно, да дају обећања и одговоре за оне, који то не могу сами за себе учинити, ради болести или ради других каквих важних разлога (Карт. 54.); напоследку они су обвезани до и после крштења помагати утврђењу кумчади своје у добром веровању и побожности. (Корм. кн. ч. 1, гл. 50.; Ук. св. Син. 23. Мал 1836. г.)“.⁴ То је, дакле, утврђено учење наше цркве о позиву и дужности кумови при крштењу, а да је тако уверава нас и „Православно црквено право“.⁵ речима: „Црква увела је кумове при крштењу ради тога, да јамче за православно веровање своје кумчади и за духовно и друштвено васпитање њихово“.

Ето, оче Н., то и такво учење дужан је увести сваки верни члан православне цркве наше. Оно се не може порећи. Но у том баш лежи иницијатива, лежи први ал' и најпоузданији корак до споразума у нашем питању. Са ове тачке лако је логички установити: могу ли иноверни, па онда и малољетни, бити кумови при крштењу детета православних родитеља? Не могу. „Православно исповедање вере католичанске и апоустолске цркве источне“ учи у одговору на 103. питање: „Прво треба да се дете, преко свога кума (који треба да је православно),⁶ одвргне, то јест одрече ђавола, и свих његових дела, и служења му, и све гордости његове“. По одредби „Кормчије“, крштени, излазећ из спасителне бање, има бити подигнут од једноверног човека“.⁷ „Малые ѓтроки, по тој причини, ѣкво невѣжы еше кз вѣрк, кз дѣла вос-

³ Dionis. Areopag. Eccl. Hierarch. cap. VII. sect. XI. pag. 361, 362.

⁴ П. Печавъ. Прак. рук. для священнослуж... § 65. стр. 174, 175.

⁵ Др. Н. Милаш, IV. дио гл. I. §. 144. стр. 523.

⁶ „ὁ ὁρθὸς πᾶσι καὶ εἶναι ὀρθόδοξος“; „qui orthodoxus esse debet“.

⁷ Гл. 50; ч. 2.

¹ А. Азмазовъ. Исторія чиноп. крещ. и мурпом. стр. 612.; О. Смирновъ. Богослуж. Христ. со времен. Апост. до IV. в. стр. 272.

² Ibid. стр. 272

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пріемника не годѣтса: а ѿновѣрный потомѣ, что Сѣмволъ вѣры оу нѣхъ испѣрченнѣй, каковѣй Римляне и Протестанты съ Реформатами исповѣдуютъ: а ежели днѣ вѣдѣтъ дѣтрока наставаѣть, то кончѣво во своѣ вѣрѣ вѣдѣтъ. Бѣдежъ по причинамъ политическимъ случилосъ въ вѣтъ и ѿновѣрномъ воспріемникомъ, то надлежитъ емѣ Сѣмволъ вѣры нашея цркви читать...⁸

После овога краткога образложења, послужиємо се готовим одговором: „кумовати православном детету не може: 1. *Иновѣрац*, јер није кадар задовољити првоме услову, што му кумство налаже. (Номоканон при вел. Требнику прав. 22. 153. — Симеон Солунски, о тајнама гл. 62. [Migne Patrolog. LXXVII, 635.] Пидалијон. Изд. 1861. стр. 754. — Книга о дужностима парох. свештенства. чл. 80)... 2. *Малолетки*, јер и сам није још вѣшт у вери, те не може с тога ни друге у томе папућивати. За ово је нужно бар црквено пунољество, а то је, за мушко 15 година, а за женско 13 година. (У погледу грађанскога пунољества односно прописе садрже §§. 21. 49. 174. и 252. свеопћег аустријског грађанског законика.)⁹

Тако је. Но, можда, се ово не допада онима, који кажу „један је Бог“, „вала снисходити слабостима људским“ и т. д. Лепа је наша црквена толеранција, на за то треба да ју поштујемо, али не заборавимо, да су и њој, црквеним правом, одмерене границе. Дужност, да свето чувамо и бранимо прописе своје цркве и да пазимо да ничим не повредимо чистоћу њезина учења, не смијемо мимоћи или заборавити у ма како љубазном обхођењу са припадницима друге вероисповѣсти.¹⁰ Плашимо ли се, можда, прекора и замерке са стране оних, које ћемо морати одбити да не кумују православном детету? Није умесно, јер баш ти људи, у даним приликама, не поступају друкчије. Ево, да видите и добро упамтите. „Da kod katoličkoga krsta ne smiju kumovati nekatolici, vidi se: 1. Što to zabranjuje: a) Rimski Ritual (De sacram. baptismi), koji bezuvjetno kaže: „Sciunt praeterea patriarchi, ad hoc munus (sc. patrinorum) non esse admittendos... haereticos...“ b.) Rimski Katekizam (part. II. cap. 2. qu. 28) veleći: „Quae quum ita

⁸ Сѣ Дѣлажностѣхъ пресвѣтерныхъ прихѣдскихъ. стр. 117.

⁹ „Истина“, 1885—8. стр. 254, 255.

¹⁰ Др. Н. Милаш. Прав. цркв. право, V. д. § 187. стр. 650.

se habeant, facile intelligimus, cuinam hominum generi sanctae hujus tutelae administratio committenda non sit; minirum iis, qui eam gerere aut fideliter nolint, aut sedulo et accurate non queant... Quocirca... haeretici in primis... ab hoc munere omnino prohibendi sunt, ut qui in ea cogitatione et cura semper versantur, ut fidei veritatem mendaciis obscurant...“ — 2. Krstni kumovi zovu se sponsore, fidejussores, (can. 105. D. IV. de consecr.) patrini, qui spirituales filios suos, quos de Baptismi fonte susceperint ubi opus fuerit opportune docere tenentur (Rimski i Zagrebački Ritual n. n. mj.) Kako će pako moći tim časnim imenima i službi (kad ustreba) zadovoljiti onaj, koji jasno ne vjeruje u vjeru svoga kumčeta? Tada bo i ne treba kuma, jer čemu takav kum? (Ili zar samo za to, da kumčeta svoga dariva kolačima?) To bi bila i toli pogubna i smutljiva communicatio in divinis cum acatholicis, koju crkva toliko osudjuje, a Aichner (Compendium Juris ecclesiastici. Bruxinae 1874. p. 155. 156.) govoreći napose o kumovima veli: „A catholicos tanquam paternos adhibere non licet, tum quia valde deceat eos positive cooperari in administrando sacramento, tum quia eorum religio officio patrinorum repugnat, quo sponsore fidei et religiosae educationis quoad eos sunt, quos ex baptismo susceperunt“. Tako uče uopće i svi drugi bogoslovi, koji o tome govore, poimence sv. Alfonzo: „Illicite sunt patrini... haeretici, qui nullo casu videntur advocandi, quia ea advocatio esset protestatio quasi falsae religionis, cum non nisi de falsa fide sint sponsuri“. (Theologia moralis libr. VI. n. 156.) — 3 S. C. Officii je 10. svib. 1770. absolute zabranila, da nijedan katolik ne smije kumovati kod heretičkoga krsta; odakle a potiori zaključujemo, da još više zabranjuje kumovati nekatoliku kod katoličkoga krsta, jer u prvom slučaju bi kum u pomanjkanju kumčetovih roditelja imao ipak pravo podučavati ga u katoličkoj vjeri, dok u drugom slučaju mogao bi ga heretički kum učiti herezu, nad kojom se crkva najviše zgraža... Makar katolička stranka htjela istupiti iz krila katoličke crkve, ne smije se nekatoliku dopustiti, da kumuje kod katoličkoga krsta, i bolje je u tako teškim slučajevima krstiti bez svakoga kuma, kad drukčije biti ne može, nego li da nekatolik kumuje. A valja znati, da se kod svečanoga krštenja zahtieva kum pod smrtni grieh. Ako dakle crkva dopušta, da se radije krsti bez svakoga kuma nego li sa nekatoličkim, to je onda još veći grieh pri-

пустити nekatolika за kuma. I то је sasvim у redu, јер krst (то исто valja и о potврди) је sveчани čin katoličkoga bogoslužjenja, којemu active nijedan nekatolik bez svetogrgja udioništvoвати не smije. То bi bila тако zvaна communio in sacris. I zbilja, како će nekatolik odgovarati за dijete, да vjeruje у katoličku crkvу, и obvezat се, да će ga (у nuždi) у katoličkoј vjerи uzgoјiti, kad о тој vjerи nije osvјedoчен, pače јu јавно taji? Zar то не bi bilo igrati glumu у najsvetijem činu? Gassner (Handbuch der Pastoral 1881. S. 652.) velи, да је то и не obziruci се па crkvene propise, у sebi nedopуšteno (intrinsece malum). Po tome neka се župnik unaprijed pobrine, да nekatolik nijednomu katoliku не dodje за kuma. Dodje li ipak n. pr. на krst, а župnik ga nikako не može odbiti, neka barem pazi, да се isti djeteta kod krštenja не dotakne. I тако не će бити kum, па се он koliko gradiо kumom. U том slučaju, neka kojega katolika n. pr. zvonara одredi за kuma. Nema li nikoga, а он neka, како najbolje može и знаде, polije krštenika bez svakoga kuma, makar ga sam morao у svojim rukama držati и ujedно polijevati. Nekatolik niti po drugomu (per procuratorem) па makar katoliku не smije kumovati, јер „Qui facit per alium, perinde est ac si faciat per se ipsum“.¹¹

Овако мисле и уче Латини а ми ваља да се постарамо, да ушчувамо своје и да се управљамо, у даним приликама, према прописима наше цркве. Има доста наших свештеника, који оваке, премда врло важне и замашне ствари, држе за ситнице, но ми се, управо, чудимо њиховој наивнојности. Баш мени се догодило, да је један од околне сабраће моје крстио дете из моје парохије, које су донели к њему само за то, што су православни родитељи тога детета добро знали, да ја не дозвољавам, да православном детету кумује особа римске вероисповести. Свештеник тај мимоишао је позитивни закон своје цркве и, без нужде, крстио исто дете на рукама иновернога кума. Реците сада, шта мисле о мени, шта о њему моји и његови парохијани? Шта иноверни кум? Ко лаже а ко истину говори? Ко има а ко нема право? Будимо консеквентни, да се не обрукамо пред неуким народом!

(Свршиће се.)

¹¹ Dr. Martin Štiglić. Kaznistika. Стр. 225.—229.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Рођен дан Његове Светости.) И грађанство Карловачко и црквена општина и сви просветни заводи и све корпорације хтеле су, да прошли, седамдесет први узвишени рођен дан св. патријарха *Георгија*, свечано прославе. Његова Светост благоизволела је чувши за то, све то отклонити. Једно није могла отклонити — безброј брзојавних и писмених, а велики број и усмених честитака, које су тога дана стизале и пријављиване у патријарашком двору. У дворској капели богослужено је тога дана благодарење. Благодарену је присуствовала само Његова Светост и дворско свештенство; богослужење је свршио вопреј. г. архимандрит *Анатолије Јанковић* са архиђаконом преч. г. *Данилом Пантелићем*.

Пошто је тога дана био у Карловци на окупу Саборски Одбор, подастро је исти пре седнице, корпоративно, најсмернију честитку Њ. Светости, предвођен випреосвештеним г. епископом Пакрачким *Мирославом Николићем*. Лично је честитао Његовој Светости и випреосвештени г. епископ Бачки *Мирослав Шевич*.

(Впреосв. г. епископ Мирон) отпутовао је из Карловаца својој резиденцији 17. (30.) о. м. после подне.

(Саборски Одбор) држао је своје седнице прва четир дана прошле недеље пре и после подне, под високиим председништвом Његове Светости, преузвишенога г. патријарха *Георгија*. Присутни су били: випреосвештени г. епископ Пакрачки *Мирон*, вопреј. г. г. архимандрит *Иларион Руварац* и протопрезвитер *Ђорђе Влаховић*, те г. г. *Др. Ника Максимовић*, *Михаило ил. Рогулић* и *Јосиф Јагић*.

(Школски Савет.) У седницама својима од 10. и 11. о. м. решио је ове предмете.

Кр. земаљска влада у Загребу саопштила је своје примедбе на устројен штатут срп. учитељске школе Пакрачке, на наставни план, списак уџбеника и помоћних књига и означила је своје захтеве, од уважења којих чини зависним подељење јавности истоме заводу. Допис земаљске владе узео је Школски Савет најозбиљније у расуђење и уважио је напомене и захтеве исте, у колико је то могао учинити а да се не огрени о автономни и вероисповедни карактер речене школе.

У савезу с овим предметом, позвана је управа Горњо-Карловачке препарандије, уз преклузиван рок, под претњом последица, да прикупи и овамо поднесе оспособнице тамошњих наставника, како би у погледу подељења јавности истом заводу Школски Савет даље поступати могао.

Приказани су извештаји епархијских школских одбора о стању школа у прошлој години и издани заменику главног школског референта, да их употреби као грађу за састављање годишњег извештаја за сабор.

Приказан је нацрт за мировинску уредбу за српске православне вероисповедне учитеље у Хрватској и Славонији и издан члану С. Лазићу на проучење и предлог.

Поводом упита епархијског школског одбора Темишварског саопштиће се свима епархијским школским одборима окружницом, да су учитељи основних школа и за време ферија дужни допуст од надлежне власти замолити, када из свог места на дуже времена отићи желе.

Литургика Ђоке Милића, учитеља Новосадског, прописана је за употребу у V. и VI. разреду основних школа са почетком идуће школске године.

У предмету неправилно попуњеног учитељског места у Мартоношу закључено је и по други пут ремонструвати код министарства.

Издани су учитељски декрети: Миливоју Лесковцу у Ст. Сивцу; Јовану Пирошком у Далићу; Константину Златановићу у Бегечу; Вери Јагеровићевој у Кулшину; Павлу Коњовићу, Зорки Радићевој и Персиди Лугумерској у Сомбору; Лазару Поцову у Ст. Бечеју; Душану Живићу у Срп. Брки; Петру Лекићу у Варјашу; Софији Драгојевој удатој Подградски у Десци; Павлу Тавазевићу у Меленцима; Душану Ђирићу у Батоњи; Лазару Попсавину у Срп. Црњи; Софији Јовановићевој забавили у Чакову; Лазару Бекићу у Осеку; Олги Думићевој у Тарашу; Софији Дамјановићевој удатој Радојчић забавили у Панчеву.

Поводом смрти професора Милана Стојишића учињено расположење управе за замену до краја ове школске године узето је на знање, а на управљено место расписаће се у своје време стечај.

Оболелом професору Мити Калићу дозвољен је допуст ради лечења до краја школске године, а управи препарандије поверено, да се за замену оболелог професора побрине.

Узето је на повољно знање, да је од меродавне стране одобрено повишење стипендија из закладе Балине и то по 150, 120 и 100 фор.

Враћена је натраг представка епархијског школског одбора бачког у предмету школске огреварине у Ст. Бечеју с упутством, да се има решење Школског Савета извршити т. ј. исти предмет уступити административном одбору као надлежном за решавање.

Исто тако враћена је истом епархијском школском одбору његова представка у предмету забавишта у Ст. Бечеју с упутством, да решење Школског Савета странкама саопшти.

Позив црквене општине у Ст. Паланци у предмету накнаде за стан тамошњој учитељици А. Ст. за прошле две године је уважен, а за у напредак одбијен.

Црквена општина у Новом Саду позвана је, да здање, у којем је смештена виша девојачка школа, до почетка идуће идуће школске године према потреби оправни.

У питању постављања сунлента за предавање мађарског језика — неким учитељима у Вршцу — позвана је у првом реду општина, да се изјасни према постојећој министарској наредби: може ли она сунлента плаћати.

У Црној Гори.

(Уређење свештеничке плате.) Високопреосветени господин Архиепископ Цетињски и Митрополит Црногорски *Митрофан*, издао је окружницу подручном свештенству и народу, од 24. фебруара о. г. Бр. 280, којом овима саопштава, да је у споразуму са министром просвете и црквених дела, поднео Државном Савету предлог о уређењу свештеничке системизоване плате са опшарним пројектом нове Епархијалне организације. Државни Савет је тај предлог прегледао, нашао га умесним и поднео Књазу на одобрење.

Њег. Височ. Књаз Никола I. одобрио је тај предлог.

„Услед овакога Највишега одобрења решено је:

1. Да Јерархично парохијално свештенство почевши од 1. Јануара тек. 1900. године и у будуће има примати систематичну годишњу плату преко Књ. Министарства Просвјете и Црквених Дјела.

2. Да се народ, почињући такође од 1. Јануара тек. 1900. године и у будуће ослободи од плаћања годишњих бирова, вјенчања и погребца, које је до сада непосредно и обвезно свештенству плаћао.

3. Да се у замјену бирова, вјенчања и погребца уз дацију купи од народа извјесни прирез, подјеливши га у три класе према материјалном стању појединаца тако: да прва класа годишње плаћа по

2 фор. и 80 новч.; друга по 2 фор. и 30. новч.; а трећа по 1 фор.

4. За тачност ове подјеле у класама послужити ће протоколи од дације који се налазе у Књ. Министарству Финанције. Овако уређене листе, ради наплате, надлежно Књ. Министарство у своје вријеме спровести ће надлежним племенским властима, с нужним у овоме папутцима.

5. За оне црквене обреде, који нијесу обавезни, него који потијечу од религиозног осјећања и слободне воље и побожности добријех Хришћана; такве су парохијани дужни непосредно плаћати својему пароху, по новој тарифи, која се ради управљања уз ову окружницу спроводи.

Јавна благодарност.

На званичну молбу овоместне срп. правосл. црквене општине наше изволео се славни књижевни Одбор Матице Српске одазвати, односно уважити, те нам је даровао 89. комада књига (свеске за народ из задужбине Петра Коњевића), које смо књиге прикључили школој књижици; те их како старији тако и младеж радо чита; — те овим, у име црквене општине изричемо најтоплију благодарност како Српској Мативи тако и велеуваженој г. г. председнику и одборницима Српске Матице, — а нека је хвала и садањем учитељу, који је потрудио се и молбу сачинио; — јесмо:

У Ловри 12. марта 1900.

Никола Видак
тутор.

Милош Видак
председник.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. К. 19. ex 1900.

24 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се на парохију III. разреда у Старом Селу, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању траје до 23. априла 1900. по старом календару.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, одржане у Пашком, 10/II. 1900.

Михаило
Епископ.

ОГЛАС ДРАЖБЕ 23 1—3

На основу закључка овомесне црквене скупштине као и одобрења сл. епарх. адм. Одбора у Темишвару, овим се расписује јавна усмена дражба на мањак за оправљање цркве, која ће се одржати на дан 11. (24.) априла, т. ј. трећи дан Ускреса после подне у 5 часова у српској вероисповедној школи у Јозенову.

По примљеном прорачуну поједине радње стају и то:

1. зидарска радња:	3234	круне	40	пот.
2. дрводељска „	1298	„	98	„
3. лимарска „	1551	„	80	„

укупно: 6085 круна 18 пот.

Сваки дражбатељ — пре започете дражбе — дужан ће бити у руке председнику положити 10% јамчевине.

Прорачуни и условија могу се разгледати сваки дан у месној школи.

У Јозенову 21. (24.) марта 1900. год.

Гавра Поповић
перовођа.

Влада Марков
председник.

Бр. Е. К. 20. ex 1900.

СТЕЧАЈ 22 2—3

Овим се расписује стечај на парохију првог разреда у Ријеци (Fišње).

Рок је пријављивању до 23. априла 1900. по стар. кал.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Пашком, дне 10. фебруара 1900.

Михаило
епископ.

Ad K. 135. 185 ex 1890.

СТЕЧАЈ 25 1—3

Расписује се стечај ради сталног попуњавања упражњених парохијских места: у Српском Ченеју, парохији IV. плаћеног разреда с наплатом за сада у биру и штоти, и у Карлову с беривиме, која ће се тек после обављеног избора тачно установити.

Молбенице ваља подастрети путем претстављених власти епархијској конзисторији Темишварској у року од шест седмица дана рачунајући од дана првог обнародовања овог стечаја у „Српском Сиону.“

Из сједнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 14. (27.) марта 1900. год.

Никанор
Епископ.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом таласку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплата: Ђижица В. Валожина у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији и остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних новчаница, а важи сваки пут по 60 филира. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. — 172.